

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Framtidens lantbruk / Future Agriculture

Sverige & Maten

Vad ingår i en svensk livsmedelsstrategi?

▪ Konferens ▪ Uppsala ▪ 23 oktober ▪ 2014 ▪

Sammanfattning av hearing och diskussioner

Inledning

2014 års dag om Framtidens lantbruk handlade om livsmedelsstrategier. Under det senaste året har många efterfrågat en nationell livsmedelsstrategi för Sverige. Men varför behövs en svensk livsmedelsstrategi och vem behöver den? Vilka ämnen bör en livsmedelsstrategi ta upp? Vilka förändringar skulle en svensk livsmedelsstrategi kunna leda till för lantbruket och landsbygden och för konsumtionen och produktionen av livsmedel i Sverige och i omvärlden? Hur kan en nationell livsmedelsstrategi passas in i EU:s gemensamma ramar?

Konferensen innehöll mycket tid för diskussion. Dels hölls en hearing med representanter från Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Livsmedelsverket, Lantbrukarnas riksförbund, Världsnaturfonden, Konsumentföreningen Stockholm och Axood. Hearingen leddes av Pia Lindskog från Folkhälsomyndigheten.

Under lunchen och kaffepausen på eftermiddagen fick också konferensdeltagarna frågor att diskutera i mindre grupper. Konferensen samlade 130 deltagare från intresseorganisationer, myndigheter, SLU och andra universitet.

Här presenteras en sammanfattning av hearingen och gruppdiskussionerna.

Framtidens lantbruk, 2014

Referat av hearingen

Mat är en så viktig del av livet. Den mat vi äter i Sverige påverkar vår hälsa, miljön, djurens välfärd, landskapet, företagens lönsamhet, sysselsättningen och den hållbara utvecklingen. Mycket av denna påverkan sker utanför vårt lands gränser eftersom vi i Sverige importerar mycket av det vi äter. För att Sverige ska kunna ta kontroll över den påverkan som vi orsakar genom den mat vi producerar och konsumerar behövs en nationell livsmedelsstrategi.

Behöver vi en livsmedelsstrategi i Sverige?

Ja! För folkhälsan.

Mat är en viktig komponent för hälsa. Felaktig kost, högt BMI och liten fysisk aktivitet är de viktigaste faktorerna för ohälsa i Sverige idag. Det har blivit normalt att inte vara normalviktig. Mer än 50 procent av alla vuxna svenskar är överviktiga – även om inte alla har hälsoproblem – och förekomsten av fetma har tredubblats sedan 1980. Därför är det viktigt att en livsmedelsstrategi inkluderar folkhälsoperspektivet.

Ja! För miljö, djurvälfärd, global livsmedelsförsörjning och hållbar utveckling.

I Sverige har vi bland världens bästa förutsättningar för matproduktion. Därför har vi ett ansvar att utnyttja de resurser vi har för att bidra till livsmedelsförsörjningen i världen. Men produktion och konsumtion av mat bidrar i hög grad till negativa miljöeffekter som klimatförändring, övergödning och minskad biologisk mångfald. Vi behöver skapa förutsättningar för en utveckling som är hållbar i längden och där vi inte skjuter problemen mellan leden eller till andra länder och kontinenter. För att klara det behöver vi uppmärksamma både positiva och negativa miljöeffekter och andra effekter av både matens produktion och konsumtion. Det behövs ett helhetsperspektiv över flera politikområden och en hållbar handel där man tar hänsyn till miljö och djurvälfärd. En livsmedelsstrategi skulle kunna bli ett verktyg för att adressera och hantera de här frågorna.

Strategin skulle kunna ställa krav på företagen att de tar ansvar för att deras produktion och produkter är hållbara. Inom industri och handel skulle man till exempel kunna ställa leverantörskrav på importerade varor för att på det sättet driva en utveckling för förbättrade villkor för både människor och produktionsdjur på andra håll i världen. Lägg inte allt ansvar på konsumenterna.

Vi får inte tappa bort krav som är viktiga för de långsiktiga målen och hållbarheten. Hittills har vi inte lyckats med det i Sverige och vi har inte varit tydliga. Vi följer inte upp att EU-lagstiftningen efterlevs, men det borde vara ett krav när det gäller till exempel miljö och djurskydd. En svensk livsmedelsstrategi behöver ta hänsyn till generationsmålet och de 16 miljö kvalitetsmålen och kan bli ett verktyg för att nå dessa. Strategin måste också kopplas ihop med det ”biobaserade samhället”. Hur ska vi bäst använda den svenska odlingsmarken? Hur och vad vi ska producera i Sverige?

Ja! För konsumenten.

Det är viktigt att få in konsumentfrågorna i strategin. Konsumenter köper det de vill ha och kan också lägga mer pengar på sådant de tycker är attraktivt. Den nya generationen konsumenter tycker att mat ska vara äkta, naturlig, nära och hälsosam. Det här är en trend att hänga på. Med mer kunskap och forskning om konsumentbeteenden och trender i Sverige är det lättare att avgöra vad som är värt att satsa på. Sådan kunskap är också viktig att ha om utländska marknader när man planerar för export.

En svensk livsmedelsstrategi ska också stödja konsumenterna i att göra hållbara och hälsosamma val. Det görs mycket bra på producentsidan, men det finns ett glapp till att hjälpa konsumenterna att göra de rätta valen. Den stora majoriteten konsumenter kommer inte aktivt fatta beslut, utan behöver hjälp att göra det obemärkt. När man går in i affären eller hamnar på sjukhus och får mat ska det mesta vara hållbart.

Ja! För Sveriges konkurrenskraft.

Det är psykologiskt viktigt för producenter, både inom lantbruk och industri, att ha mål och en strategi för produktionen.

I det svenska lantbruket har vi länge haft ett stort fokus på problemen istället för att fokusera på möjligheterna. Genom att blanda in fler intressenter kan det vara lättare att hitta möjligheterna. Livsmedelsindustrin är till exempel viktig här. Sammankopplingen mellan industri och primärproduktion är ganska stor. Ineffektivitet i industrin spilar över och försämrar lönsamheten i primärproduktionen. Primärproduktion och

handel skulle också kunna samarbeta på ett bättre sätt med den tydlig och bra strategi. Kan man göra lantbruket mer lönsamt genom att titta på resursanvändningen? Vilket spill finns i lantbruket? Kanske spill i arbetskraft? Dåligt utnyttjande av djuren? Eller marken?

Utbud och efterfrågan hänger ihop. För att få en slagkraftig produktion inom både lantbruk och industri måste man jobba med konsumentfrågor och handelsfrågor. Att förädla råvaror och utveckla produkter ökar möjligheterna att sälja. Men det kräver att man samarbetar i hela produktionskedjan för en ökad innovationsgrad. Man måste kunna fånga de nya trenderna. Ett exempel är den vegetariska trenden som är på uppåtgående nu. Kommer svenskt lantbruk att hänga med i den här utvecklingen? Att bara stirra sig blind på lantbruket och primärproduktionen går inte. Någon ska betala för produkterna. Med en gemensam svensk livsmedelsstrategi skulle produktion och konsumtion kunna gå hand i hand på ett annat sätt.

När det gäller möjliga marknader ska man inte låsa sig vid vad som behöver produceras för den egna marknaden. Öka lönsamheten genom bra exportavtal av till exempel premiumprodukter. Export är en mycket viktig del i en företagsinriktad livsmedelsstrategi. Det behövs nytänkande och ett bättre samarbete rakt igenom. För att export av svenska livsmedelsprodukter ska bli framgångsrik är det viktigt att skryta om svenskt lantbruk och matproduktion. Tala om varför och på vilket sätt svenskproducerat är bra. På det sättet kan mervärden för svenskproducerat skapas och resultera i större konkurrenskraft på den internationella marknaden. Att säga att det är svenskt räcker inte utomlands, utan man måste fylla det med innehåll. Det finns många mervärden för svenskproducerade livsmedel internationellt sett: bra djurskydd, låg antibiotikaanvändning, lågt sjukdomstryck i både djurproduktion och växtodling, låg användning av kemiska bekämpningsmedel, rent vatten med mera.

Ja! I händelse av kris.

En livsmedelsstrategi bör inkludera strategier för krisberedskap både för snabbt uppkomna krissituationer och mer långsiktiga kriser, till exempel sådana som orsakas av klimatförändringar. I Sverige skulle vi normalt kunna försörja oss helt utan egen matproduktion, det vill säga enbart förlita oss på import. Men, vad händer i en krissituation? I ett kort perspektiv handlar det om matens direkta tillgänglighet medan det i ett långt perspektiv handlar om vad som är strategiskt att producera inom till exempel lantbruket. Strategin behöver beakta båda perspektiven.

Andelen importerad mat har ökat i takt med att Sveriges självförsörjningsmål har rustats ned. Vi har därmed blivit känsligare för störningar utifrån. Trots gemensamma europeiska mål om självförsörjningsgrad är produktion och konsumtion mycket ojämnt fördelad i Europa. Om Sverige behöver resurser i kris, vem lämnar dem ifrån sig och ger dem till oss? Hur långt kan man rusta ned? Finns det en miniminivå för självförsörjning? Hur lång tid tar det att rusta upp det vi rustat ned under 20 år? Vilka livsmedel behöver vi? Vid händelse av kris bör det finnas en beredskap för att människor också får tillgång till bra näring och inte bara kalorier. Vi behöver en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i Sverige som är flexibel för att snabbt kunna ställas om i kristid.

Vi får inte glömma att det helt enkelt måste finnas livsmedel. En strategi som inte tar in att det måste finnas tillräckligt med mat fungerar inte. Det är farligt att ta tillgången för given – ”*we are only nine meals away from anarchy*”.

Vem riktar sig en svensk livsmedelsstrategi till?

Huvudmålgruppen bör vara politiker och andra beslutfattare, på alla nivåer. Strategin måste vara ett verktyg för beslutfattare, men också till nytta för företag och konsumenter.

Det är också viktigt att beslutfattarna intresserar sig för strategin och att strategin blir brett förankrad över olika politikområden.

Vilka ska vara med i arbetet?

Processen att utveckla strategin ska vara inkluderande så att den når bred acceptans och blir en gemensam plattform. För att åstadkomma en brett förankrad strategi som används är den stora utmaningen att integrera många politikområden och att människor som annars inte funderar på livsmedelsproduktion måste mötas och arbeta gemensamt. Samtidigt får det inte bli så många inblandade att man aldrig kommer till skott.

Hur ska strategin utformas?

Många aktörer är intresserade av en strategi, men det måste vara tydligt vem som ansvarar för den. Om det blir många som ansvarar för strategin blir det kanske ingen som ansvarar för den, och då är risken att den hamnar i skrivbordslådan. Strategins målsättningar måste också vara tydliga. Det finns många olika politikområden där vi behöver en samsyn och få ett ryggtöd för att gå vidare. En gemensam botten behövs. Strategin måste vara långsiktig och framtidsinriktad som åtminstone sträcker sig mot 2030-40.

Hur förbereder vi oss till exempel för EU:s jordbrukspolitiska reformer? Sverige behöver mer långsiktighet med våra egna positioner i det arbetet. Det måste också finnas en plan för regelbunden revidering av strategin.

Ett primärproduktionsperspektiv gör det svårt att se konsumtionen, men ett konsumtionsperspektiv gör det möjligt att se bakåt i kedjan. Det finns ett beroendeförhållande mellan efterfrågan och lönsamhet - ingen efterfrågan, ingen lönsamhet. Därför är det väldigt viktigt med interaktion mellan primärproduktionen och senare delar av kedjan. Det har också med maktförhållanden att göra. De som ligger sent i kedjan har makten att växla ut dem som ligger tidigare i kedjan så att de inte kan skapa lönsamhet.

Strategin bör bli ett *tydligt* stöd för produktion och konsumtion. Den ska spänna över hela livsmedelskedjan och alla relevanta politikområden. Maktförhållandena mellan olika aktörer måste synliggöras för ökad jämlikhet.

En tydlig och brett förankrad strategi ger en signal till alla i livsmedelskedjan att någon bryr sig. Det ger framtidstro.

Sammanfattning av gruppdiskussioner

Ska Sverige ha en livsmedelsstrategi? Motivera!

Motiv för "ja":

- Det behövs konkreta mål att förhålla sig till
- Det behövs tydliga signaler samlade i ett styrdokument, för långsiktighetens skull
- Det är lättare att arbeta mot mål när det finns en struktur
- Det blir tydligare för hela samhället att livsmedelsfrågor är viktiga för alla långt utanför lantbruket
- En gemensam värdegrund behövs
- Harmonisering av produktion och handel behövs
- Marknaden ensam kan inte styra – det leder till produktion där det är billigast eller minst kontrollerat
- Konsumenterna kan inte ta hela ansvaret, för det är för svårt att "handla rätt"
- För en säkrad svensk livsmedelsproduktion och för att behålla svensk livsmedelsindustri
- Livsmedelsindustrin är samhällets nav
- Livsmedelsindustrin ger många arbetstillfällen, inte bara i själva industrin
- Svensk livsmedelsproduktion – närhet – ger ökad livsmedelssäkerhet, ökad förståelse för hur mat produceras och hållbarare produktion
- Att ha kontroll över det man konsumerar har ett egenvärde. Det motverkar att handeln får för stor makt – ta tillbaka makten från handeln
- Motverkar populistiska strömningar
- Öka kunskapen om var maten kommer från
- Vi har goda förutsättningar (mark, vatten etc – vi inser inte hur bra vi har det) och ska utnyttja dem för att bidra till den globala livsmedelsförsörjningen
- En ansvarsfråga: Vi ska ta ansvar för vår konsumtion (miljö, djurvälstånd och andra hållbarhetsperspektiv). Vi ska ställa samma krav på det vi konsumerar som på det som produceras här
- För miljön och klimatet
- För att Sverige ska kunna förhålla sig till tvågradersmålet
- Sverige ska vara ett föregångsland när det gäller miljön
- Ökad kunskap för att förebygga ohälsa
- Bättre mat – bättre hälsa

- Livsmedelssäkerhet (mat fri från smittämnen och gifter, korrekt märkning, fri från fusk)
- Mat måste produceras i det egna landet för att samhällsmedborgarna ska intressera sig för mat
- För ökad status och ökat intresse för lantbruk och livsmedel
- Minska klyftan mellan stad och land
- För branschens långsiktiga lönsamhet och överlevnad
- Lantbrukaren behöver veta att det finns någon att producera för (bl a för att våga och vilja investera)
- Det är svårt att starta upp gårdar som har lagts ned
- Lantbrukarna måste känna att vi tror på dem, de behöver stöd från regering och från folket
- Förbättra lantbrukarnas sociala situation
- För svårt att driva heltidsjordbruk idag (förvaltning istället för företagande)
- Förädlingsindustri och forskare behöver också stöd i form av tydliga mål
- Politisk styrning av offentlig upphandling behövs
- Världen är orolig och en strategi behövs eftersom vi inte kan vara utan mat.
- Säkerhet och beredskap vid stora kriser liksom vid mindre svårigheter (t ex strömavbrott)
- Strategi för att öka självförsörjningsgraden och kanske också för att exportera mer
- En livsmedelsstrategi måste också handla om beredskap
- För att leva upp till våra mål vad gäller djurvelfärd

Frågor:

Finns det strategier för andra områden (andra branscher) som är intressanta att jämföra med? Har den finska lantbrukaren högre status än den svenska? (den finska läraren lär ha det). Hur viktigt är självförsörjning på livsmedel egentligen rent säkerhetsmässigt?

Ytterligare kommentarer:

Det handlar om en strategi för livsmedelsförsörjning snarare än en livsmedelsstrategi; Vi har redan en strategi: "Låt marknaden sköta allt". Om vi säger att Sverige ska ha en annan strategi måste vi förklara varför – vad har inte funkat? Exempel: En ny strategi behövs på grund av nya hot; Om den fria marknaden: Frihet för vem? Klassiska exempel på hur kortsiktiga vinstintressen leder till miljöförstöring, dåliga arbetsförhållanden och dålig djurvelfärd visar att den fria marknaden inte ger frihet åt alla; Nya vägar för handel, t ex matkooperativ som ger ökad makt åt producent och konsument (går förbi handelsledet)

Vad bör en livsmedelsstrategi omfatta, och varför?

- Tydliga, bindande mål som innefattar ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter på alla steg i livsmedelskedjan
- En beskrivning av målen för livsmedelsproduktionen och en prioritering av produktionens inriktning, i förhållande till dessa mål
- Mål vad gäller EU och globalt, ambition att påverka utvecklingen även utanför Sverige
- Produktion och konsumtion, import och export
- En koppling mellan strategi och statsbudget
- Hur vi ska konkurrera med låglöneländer? Marknadsperspektiv kombinerat med livsmedelsförsörjningsperspektiv
- Uppfyllelse av miljömålen och generationsmålet
- Utgå från planetära gränsvärden. Smartare hantering och förbrukning av externa och icke förnyelsebara resurser. Kväve och fosfor Slutna kretslopp
- Höja värdet på svenska produkter utomlands genom att visa på mervärlden
- Lönsamhet i primärproduktionen. Sysselsättning
- Handelsavtal med andra länder
- Sjysta villkor för dem vi importerar ifrån (särskilt låginkomstländer)
- Matens pris. Alla ska ha råd att äta
- Landsbygdsutveckling
- Kopplingar till turism
- Kunskapsuppbyggnad på landsbygden (för lokal förädling, förpackning och distribution)
- Strukturfrågor: storskalig och småskalig produktion
- Kommunikation, logistik, transporter (inkl drivmedel)
- Underlätta för lokal förädling, förpackning och distribution
- Skydd för åkermark
- Regionala skillnader, jordbruksmark överges och växer igen i vissa delar, i andra delar skyhöga markpriser och hård press från ny bebyggelse
- Landskapsvård Användning av restprodukter som djurfoder. Minska användning av åkermark för foderodling så att större andel kan användas för odling av mat som äts av människor
- Hantering av risker (många nya hot nu)
- Livsmedelsberedskap
- Lagerkapacitet och rimlig storlek på livsmedelslager (t ex på Gotland)
- Energiproduktion i lantbruket (ökad kunskap, underlätta samägande, underlätta försäljning av överskott)

- Nutrition. Kostvanor. Hälsa
- Mindre kött och mer vegetabilier.
- Fokus på råvarornas kvalitet (snarare än kvantitet)
- Nya råvaror (insekter, cellodling...) och ökad svensk proteinproduktion (böner, linser... hästkött)
- Säker (smittämnen, gifter etc,) och nyttig (fett, salt, fibrer, lättlösligt socker etc) mat
- Smak
- Matens kulturella värden
- Djurhälsa är en viktig del (och djurhälsa handlar inte bara om antibiotika).
Djurskydd är en annan viktig del. Djurvälstånd
- Plan för hur Sverige ska arbeta för bättre djurskydd i andra EU-länder
- Offentlig upphandling av lokala varor och svenska varor. Ökad kunskap om offentlig upphandling som uppfyller målen.
- Strukturen i handelsledet och handelns makt. Stärk konsumentmakten.
- Tätare kontakter mellan producenter och konsumenter och nya handelsvägar.
Stimulera nya företagsformer (jämför lantbruksnäringen med den ”öppnare”
trädgårdsnäringen)
- Ökad kunskap om mat, livsmedelproduktion och lantbruk hos allmänheten
- Förändrad läroplan för skolan. Mer utbildning om livsmedel och livsmedelsproduktion. Precisera kunskapsmål
- Utbildning av aktörer i livsmedelskedjan. Precisera kunskapsmål
- Högskoleutbildning för att säkerställa kompetens
- Forskning (livsmedelsproduktion, förädling, konsumentforskning...)
- Politiska styrmedel, t ex skatteväxling, krav kopplade till stöd
- När behövs regelverk och när är branschöverenskommelser bättre?
- Certifiering ger marknadstillträde

Ytterligare kommentarer

- Lär av Finland!
- Strategin ska leda till ett långsiktigt arbete med livsmedelsfrågor (men revideras vid förändringar i omvärlden)
- Strategin bör vara bred så att alla känner sig intresserade och delaktiga.
- Det finns nackdelar med att göra strategin mycket bred (smalare = enklare)
- Hur långt ska strategin sträcka sig? Kan omfatta hur mycket som helst. Alla aktörer längs hela kedjan ska få ett större ansvar
- Företagare styrs inte bara av lönsamhet, ofta styrs de av värderingar
- Konsumentperspektivet är viktigare än självförsörjningsperspektivet

- Offentlig upphandling ger stora möjligheter för politisk styrning, men många äter i friskolor, på privata vårdhem etc.
- Skolan ska ge kunskap om mat och livsmedelsproduktion och fostra kritiska konsumenter. Skolan ska också vara en förebild i praktiken, t ex vad gäller skollunch och skolträdgård.

Frågor

Strategi för Sverige eller för EU? Ska alla länder i EU sträva efter självförsörjning eller ska varje land göra det de är bäst på? Kan en export ge inkomster som kompenserar för ökade produktionskostnader i Sverige? Hur länge håller det (hur länge har svenska produkter mervärden i de länder vi exporterar till?)

För vem ska vi ha en livsmedelsstrategi? Motivera!

- Detta angår alla!
- För Sveriges befolkning
- För kommande generationer (i enlighet med generationsmålet)
- För konsumenten (OBS: Det finns många olika slags konsumenter och de ändrar sig över tiden)
- För människor som finns i alla led i livsmedelskedjan
- För politiker
- För myndigheter
- För forskare
- För djuren
- För naturen

Fråga

Vad har vi för tidsperspektiv? En generation? Flera generationer?

Ytterligare kommentarer

- Samsyn har funnits tidigare och det kan uppnås igen
- Det är inte Statens strategi. Strategin omfattar alla (och läggs fast av riksdagen)
- Varför är konsumenten så viktig i detta arbete? – för att vi lever i en marknadsekonomi

Hur kan en livsmedelsstrategi tas fram? Vem bör göra vad?

- Nu är rätt tid att börja detta arbete
- Vision – Mål – Strategi
- Ta visionsarbetet på allvar – utgå från ekosystem och svenska förutsättningar
- Börja med att formulera en vision, sedan mål, och sedan en strategi för att nå målen. Bygg på de mål som redan finns (miljömålen, generationsmålet, politik för global utveckling...)
- Delaktigheten är avgörande!
- Arbetet kan initieras av politiker men sedan behövs alla intressenter
- Arbetet måste involvera producenter, industrin, forskare, konsumenter, samhällsmedborgare
- Parlamentarisk kommitté som arbetar över partigränser har ansvaret. De bjuder in näringen, forskare och andra intressenter
- Utse flera nyckelpersoner (inte en enmansutredning!)
- Använd branschens egna kvalitetsstandarder och certifiering där sådan finns
- Använd breda argument så att många känner sig delaktiga
- Det behövs en ”demokratisk revolution”, en folkrörelse. Spännande rådslag!
- Kampanj av typen ”Hela Sverige ska leva”. På 80-talet fanns lokala utvecklingsgrupper.
- Innehållet måste kommuniceras med handeln
- Erkänn från början att det finns målkonflikter
- Studera andras länders livsmedelsstrategier och lär av dem

Ytterligare kommentar

Mer kunskap om attitydförändringar behövs; Politisk styrning behövs, men den kan också hämma entreprenörskap. Branschöverenskommelser kan vara effektivare än regelverk, men hur fungerar branschöverenskommelser vid oligopol?; Vore bra om en enda myndighet hade det samlade ansvaret för livsmedelsförsörjningen.

Finns det målkonflikter som bör hanteras i en livsmedelstrategi? Vilka?

- Nu – Framtiden (vår generation och nästa generation)
- Här – Där (vi och dom, i andra länder)
- Ekonomisk tillväxt – hållbar utveckling
- Lönsamt på kort sikt – lönsamt på lång sikt
- Djurvälstånd – kostnader för bete
- Växthusgaser från extensiv nötköttsproduktion på bete – biologisk mångfald, öppna landskap
- Miljöpåverkan lokalt – miljöpåverkan globalt
- Hälsosam mat – mat som passar bra att producera i vårt klimat
- Baljväxter – användning av växtskyddsmedel
- Stöd till markägare som politiskt styrmedel – minskad möjlighet för unga att starta eget
- Svenskt och närproducerat är dyrare – kommunerna ska hushålla med skattemedel
- Följa avtal och ha goda förbindelser med andra länder – gynna inhemska producenter
- Lagen om offentlig upphandling (för hushållning med allmänna medel och mot korruption) – vansinnigt krångel som förhindrar upphandling av lokala varor
- Mark för livsmedelsproduktion – mark för bebyggelse
- Mattrender – lokalproducerat
- Lågt pris – kvalitet

Framtidens lantbruk (Future Agriculture) är en tvärvetenskaplig forskningsplattform vid SLU. I Framtidens lantbruk bygger forskare tillsammans med näringsliv, intresseorganisationer och myndigheter en forskningsplattform kring hållbart nyttjande av våra naturresurser, med tonvikt på lantbrukets produktion och markanvändning.

Future Agriculture
**FRAMTIDENS
LANTBRUK**